

AUTEUR
MAAIKE VAN KAPEL



Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

JANUARI 2019

EERSTE LESSEN UIT DE JEUGD-VERBINDINGSDAGEN

Werken aan het vertrouwen tussen jongeren en politie



Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding en methode.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Vraagstelling.....	6
1.3 Methode.....	7
1.4 Leeswijzer.....	8
2. De jeugd-verbindingsdagen.....	9
2.1 Opzet van de jeugd-verbindingsdagen.....	9
2.2 Verloop van de twee onderzochte jeugd-verbindingsdagen.....	9
2.3 Ervaring en waardering door deelnemers.....	11
2.4 Behalen doelstellingen.....	11
2.5 Effect op vertrouwen.....	12
3. Voldoen aan criteria.....	14
3.1 Criteria waaraan is voldaan.....	15
3.2 Criteria waaraan deels is voldaan.....	19
3.3 Criteria waaraan niet is voldaan, maar die wel werden gemist.....	21
4. Conclusies.....	23
4.1 Beperkt gericht op verbinding met jongeren.....	23
4.2 Positieve uitwerking op vertrouwen tussen politie en jongeren.....	23
4.3 Betrokkenheid van jongeren werd gemist.....	24
4.4 Gelijkwaardigheid, respect en investering in 'vredestijd' van belang.....	24
4.5 Diversiteit en bereiken van jongeren in hun eigen leefomgeving.....	26
4.6 Onderscheid noodzakelijke en wenselijke criteria.....	26
4.7 Tot slot.....	27
5. Geraadpleegde literatuur.....	28

Samenvatting

Het is belangrijk dat jongeren vertrouwen hebben in instituties in de samenleving, zoals de politie. Dit vertrouwen vergroot namelijk de kans dat jongeren zich verbonden voelen met de samenleving, eraan deelnemen en zich aan de regels houden. Vertrouwen zorgt uiteindelijk voor meer sociale samenhang in de maatschappij. Uit eerder onderzoek van Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) blijkt dat het vertrouwen in de politie onder bepaalde groepen jongeren, waaronder jongeren met een migratieachtergrond, relatief laag is.¹ Bij de politie is behoefte aan inzicht in manieren waarop de relatie met jongeren verbeterd kan worden. Wat werkt en wat niet?

In 2018 onderzocht KIS op welke manier interventies het vertrouwen van jongeren in de politie kunnen verbeteren, en aan welke criteria een interventie moet voldoen. Eerder verscheen hierover een handreiking waarin 25 criteria zijn geformuleerd.² De volgende stap is na te gaan hoe deze criteria worden toegepast in de praktijk en wat dit ons leert over wat werkt in het vergroten van vertrouwen tussen jongeren en politie.

Deze vraag stond centraal in de huidige verkenning naar de *jeugd-verbindingsdagen*: een initiatief van het bredere, doorlopende programma Politie van Iedereen van de politie-eenheid Amsterdam. Het doel van dit programma is het tegengaan van polarisatie binnen en buiten de politieorganisatie. We onderzochten twee jeugd-verbindingsdagen rondom het thema lachgas, die plaatsvonden in september. De verbindingsdagen waren kleinschalig van opzet, bedoeld als startpunt en één van de diverse activiteiten binnen het bredere programma. Onder de deelnemers waren 41 professionals, waarvan acht agenten. De deelnemers gingen in gesprek met jongeren over lachgas tijdens een bezoek aan een middelbare school. Voorafgaand aan het bezoek kregen de professionals uitleg over hoe om te gaan met de jongeren: vanuit gelijkwaardigheid.

Vanwege het kleinschalige karakter van de interventie en de beperkte betrokkenheid van jongeren erbij, is voorzichtigheid geboden bij het doen van uitspraken op basis van deze verkenning. Het gaat hier dan ook nadrukkelijk om een eerste verkenning. Doordat het aantal betrokken politieagenten en jongeren bij de twee onderzochte verbindingsdagen klein was, is eveneens een beperkt aantal respondenten bevroegd. Daarnaast bleken de verbindingsdagen in de praktijk vooral gericht te zijn op verbinding tussen jeugdprofessionals onderling en in mindere mate op verbinding met jongeren. Dit kwam deels door de opzet van de dagen, deels door omstandigheden. Inhoudelijk lag de nadruk vooral op het uitwisselen van informatie over lachgas; de uitleg over de gewenste manier van omgaan met jongeren was minimaal en bleef abstract. Door de beperkte betrokkenheid van jongeren ervoeren agenten nauwelijks verbinding met jongeren tijdens de interventie. Ook verwachtten zij niet of nauwelijks dat de verbindingsdagen het vertrouwen tussen jongeren en politie vergroten. Agenten ervoeren echter wel verbinding met andere professionals, een andere doelstelling van de interventie, en stelden blij te zijn met de opgedane contacten.

De jeugd-verbindingsdagen voldoen aan een beperkt aantal van de criteria uit de eerder genoemde handreiking van KIS. Deze eerste verkenning geeft echter de indruk dat ook het voldoen aan slechts enkele criteria positief kan uitwerken op het vertrouwen tussen politie en jongeren. In tegenstelling tot de agenten stelden jongeren namelijk dat hun vertrouwen in de politie door de gesprekken is vergroot. Voor sommige

¹ Broekhuizen, van Kapel, Steketeer & Roetman, 2018; Van Kapel, Noor & Broekhuizen, 2018.

² Noor & Metwally, 2018.

jongeren werd werken bij de politie hier zelfs aantrekkelijker door. Met name de manier waarop agenten met hen spraken ervoeren jongeren als (heel) prettig.

De volgende criteria, zoals genoemd in de handreiking van KIS, zien we duidelijk terug in deze interventie: gelijkwaardigheid, jongeren serieus nemen en hun mening respecteren en investeren in vreedstijd. Deze criteria lijken inderdaad van belang te zijn voor vertrouwen. Door de ervaren gelijkwaardigheid en het ervaren respect waren jongeren positief over de gesprekken. Jongeren gaven aan een gesprek als gelijkwaardig te ervaren als de toon luchtig is, men naast elkaar zit, het gesprek geen ondervraging is, als beide partijen informatie delen, er geen afhankelijkheidsrelatie is en de agent geen uniform draagt. Om jongeren het gevoel te geven dat ze serieus genomen en gerespecteerd worden, is het verder van belang om goed te luisteren, oprecht geïnteresseerd te zijn en jongeren te laten uitpraten. Zowel jongeren als agenten ervoeren het daarnaast als positief dat zij contact met elkaar hadden zonder dat er een negatieve aanleiding was.

De meeste winst lijkt behaald te kunnen worden in de betrokkenheid van jongeren bij de interventie. De organisatoren van de jeugd-verbindingsdagen hadden wel de intentie om jongeren bij de bijeenkomst zelf te betrekken. Enkele jongeren hadden ook toegezegd erbij te zijn, maar zijn om onbekende redenen toch niet gekomen. Blijkbaar is het in de praktijk geen eenvoudige opgave om jongeren bij een interventie te betrekken. Aannemelijk is dat wanneer meer aandacht wordt besteed aan en meer tijd wordt genomen voor het betrekken van jongeren, de interventie een groter effect heeft op het vertrouwen. Ook valt winst te behalen door agenten meer concrete handvatten te bieden voor manieren waarop zij het gesprek met jongeren kunnen aangaan.

Deze verkenning geeft een eerste indruk van de werking van criteria in de praktijk en de lessen die we hieruit kunnen trekken. Hoewel nader onderzoek nodig is, lijkt het erop dat het voldoen aan enkele cruciale criteria al kan bijdragen aan vertrouwen tussen jongeren en politie. Aan de politie en andere partijen die hieraan willen werken adviseren we dan ook om te blijven zorgen voor gelijkwaardige en respectvolle gesprekken met jongeren in 'vreedstijd'. We doen suggesties om dit te bereiken. Voor interventies adviseren we verder om jongeren hier meer bij te betrekken en voldoende tijd uit te trekken voor en aandacht te besteden aan de werving van jongeren.

1. Inleiding en methode

1.1 Aanleiding

Het is belangrijk dat jongeren vertrouwen hebben in instituties in de samenleving, zoals de politie. Dit vergroot namelijk de kans dat jongeren zich met die samenleving verbonden voelen, eraan meedoen en zich aan de regels houden.³ Ook kunnen instituties jongeren beter bereiken als jongeren hen vertrouwen. Uiteindelijk zorgt vertrouwen voor meer sociale samenhang in de maatschappij.

Eerder onderzoek van KIS laat zien dat bepaalde groepen jongeren relatief weinig vertrouwen hebben in de politie.⁴ Zo is het vertrouwen lager onder jongeren met een migratieachtergrond, jongeren met een vmbo-basis- of –kader-opleidingsniveau, en jongeren die in kwetsbare buurten wonen (buurten met weinig sociale controle en veel verloedering). Ook blijkt uit dit onderzoek dat het vertrouwen in de politie groeit als jongeren vinden dat:

- de politie effectief optreedt;
- de politie op een goede manier met jongeren omgaat;
- de politie goed omgaat met haar machtspositie: dat wil zeggen dat agenten jongeren eerlijk en rechtvaardig behandelen en dus niet discrimineren.

Daarnaast spelen berichten op sociale media een belangrijke rol in de beeldvorming van jongeren over de politie.

Een belangrijke aanbeveling uit eerder KIS-onderzoek is om te investeren in de relatie met jongeren: door te zorgen dat de contacten op straat positief verlopen, maar ook door georganiseerde ontmoetingen in ‘rustige’ perioden waarin er geen conflicten of incidenten spelen (dit noemen we ontmoetingen in ‘vredestijd’).⁵ Belangrijk is dat uit het contact onderling begrip kan ontstaan en dat dit jongeren het gevoel geeft dat ze serieus genomen worden. Uit gesprekken met verschillende politie-eenheden komt naar voren dat zij behoefte hebben aan meer inzicht in wat werkt in het verbeteren van de relatie met jongeren. Hoe kunnen interventies het vertrouwen van jongeren in de politie verbeteren? Aan welke voorwaarden moet een interventie voldoen? Deze vragen stonden centraal in het KIS-onderzoek in 2018, waar de huidige verkenning onderdeel van is.

Eerder verscheen over dit onderwerp een handreiking waarin 25 criteria zijn geformuleerd waaraan interventies, gericht op het verbeteren van het vertrouwen tussen jongeren en politie, moeten voldoen voor een zo groot mogelijke kans van slagen.⁶ Een volgende stap is te bekijken hoe met deze criteria wordt gewerkt in de praktijk. Wat leert dit ons over wat werkt in het vergroten van vertrouwen tussen jongeren en politie? Om deze vraag te kunnen beantwoorden, legden we contact met verschillende politie-eenheden, op zoek naar interventies die aan (een deel van) de criteria uit de handreiking voldoen. Uiteindelijk is ervoor gekozen om een eerste verkenning uit te voeren bij de *jeugd-verbindingdagen*. De opzet van deze interventie is beschreven in paragraaf 2.1.

3 Zie voor wetenschappelijke onderbouwing van deze verbanden onze eerdere publicatie: van Kapel, Noor & Broekhuizen, 2018.

4 Broekhuizen, van Kapel, Stekete, & Roetman, 2018; van Kapel, Noor & Broekhuizen, 2018.

5 Zie Noor, 2016 en van Kapel, Noor & Broekhuizen, 2018.

6 Noor & Metwally, 2018.

De jeugd-verbindingsdagen zijn een initiatief van het bredere, doorlopende programma *Politie van Iedereen* van de politie-eenheid Amsterdam. De jeugd-verbindingsdagen beogen de samenwerking en werkwijze te verbeteren van (jeugd)professionals in Amsterdam, zoals agenten, jongerenwerkers, handhavers en straatcoaches. Tijdens deze dagen komt een groep professionals vanuit verschillende organisaties bijeen en gaat men in gesprek met jongeren. Voor onze verkenning zoomden we in op de verbinding tussen jongeren en politie.

1.2 Vraagstelling

We voerden een verkenning uit bij twee jeugd-verbindingsdagen die plaatsvonden in september. Doel hiervan was inzicht te krijgen in de manier waarop in de interventie aan de criteria is voldaan, en in de mate waarin deze in de praktijk van belang lijken te zijn voor het vertrouwen tussen jongeren en politie.

Belangrijk om hier te benoemen is dat het voor een goede interventie niet noodzakelijk is om aan alle geformuleerde criteria te voldoen. Elke interventie kent haar beperkingen, afhankelijk van doelen, doelgroep en aanpak. Bovendien is niet elk mogelijk criterium essentieel voor het laten slagen van een interventie. Daarnaast moet in het oog gehouden worden dat de twee jeugd-verbindingsdagen in september kleinschalig van aard waren, en bovendien in beperkte mate gericht op het vertrouwen tussen jongeren en politie. De politie Amsterdam ziet deze dagen dan ook als startpunt en één van diverse activiteiten binnen een bredere aanpak. Bovendien ging deze interventie niet alleen om verbinding tussen jongeren en politie maar ook om verbinding tussen professionals. De verbindingsdagen waren dan ook gericht op een selectie van criteria. In deze evaluatie richten we ons op criteria waaraan de interventie (deels) voldeed, en op criteria die door deelnemers gemist werden of waarvan verbetering noodzakelijk is.

De hoofdvraag in deze eerste verkenning was: *Wat kunnen we zeggen over de werking van de criteria in de praktijk, als het gaat om vertrouwen tussen jongeren en politie?*

Daarnaast hanteerden we de volgende deelvragen:

1. Hoe worden de jeugd-verbindingsdagen door agenten en jongeren ervaren en gewaardeerd?
2. Zijn de gestelde doelen volgens agenten en jongeren behaald?
3. Welk effect ervaren deelnemers op het vertrouwen tussen jongeren en politie? In hoeverre vinden jongeren en politie dat hun onderlinge vertrouwen door de interventie is toegenomen?
4. Aan welke criteria uit de handreiking is in de jeugd-verbindingsdagen voldaan? Hoe kregen deze concreet vorm?
5. Welke criteria waren geen onderdeel van de interventie, maar lijken wel nodig te zijn om het vertrouwen te vergroten?
6. Welke verbeterpunten komen naar voren? Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan?

In hoofdstuk 3 geven we een overzicht van alle criteria uit de handreiking.

1.3 Methode

De verkenning bestond uit de volgende activiteiten:

- observaties tijdens twee jeugd-verbindingsdagen;
- afname van een vragenlijst bij tien deelnemende jongeren;
- telefonische interviews met twee deelnemende jongeren;
- afname van een vragenlijst bij acht deelnemende politieagenten;
- interview met de twee politieagenten die de dagen organiseerden.

In deze paragraaf lichten we de gehanteerde methode toe per activiteit.

OBSERVATIES JEUGD-VERBINDINGSDAGEN

Er zijn twee jeugd-verbindingsdagen bijgewoond en geobserveerd, door respectievelijk twee en drie onderzoekers. Tijdens beide verbindingsdagen brachten de aanwezige professionals een bezoek aan een nabijgelegen middelbare school. De moderator gaf een plenaire introductie waarna professionals met een of meer jongere(n) in gesprek gingen. De onderzoekers maakten onder meer aantekeningen over de handelingen van de gespreksleider en de manier waarop al dan niet voldaan werd aan de geformuleerde criteria. Daarnaast introduceerden we de verkenning bij de aanwezigen en kondigden we aan dat deelnemende professionals na afloop een online vragenlijst toegestuurd zouden krijgen. Op deze dagen namen we eveneens de vragenlijsten af bij jongeren.

VRAGENLIJST JONGEREN

De onderzoekers gingen mee op het bezoek aan de middelbare school, dat per bezoek ongeveer twintig minuten duurde. Gezien de beperkte ingeplande tijd en het feit dat jongeren na het bezoek verder moesten met hun les was het niet mogelijk om alle aanwezige jongeren te ondervragen. We richtten ons dan ook uitsluitend op de jongeren die met een agent spraken. In totaal voerden acht agenten gesprekken, telkens sprak één agent met een of meer jongeren. Sommige agenten voerden slechts één gesprek, andere meerdere kortere gesprekken.

Wanneer een gesprek was afgerond, benaderden we de jongere met de vraag of hij/zij een aantal vragen wilde beantwoorden over het gesprek. Alle jongeren die wij benaderden waren hiertoe bereid. We lazen de vragen voor en noteerden de antwoorden, waarbij de jongere op het papier kon meekijken en eventueel kon aanvullen of corrigeren. De vragenlijst bevatte vragen over hun ervaringen tijdens het gesprek met de agent, hun waardering van de wijze waarop zij werden aangesproken, en in hoeverre dit verschilde van hun eventuele eerdere contact met de politie. Het invullen van een vragenlijst met een jongere duurde vijf tot tien minuten.

In twee gevallen had een agent met twee jongeren gesproken. Deze jongeren werden tegelijkertijd bevraagd. We vroegen hen steeds apart naar hun antwoord op de vraag. Voor elke jongere is dus wel een aparte vragenlijst ingevuld, maar mogelijk hebben deze jongeren elkaar in hun antwoorden beïnvloed. In totaal is voor tien jongeren een vragenlijst ingevuld, vijf per dag. Hoewel dit geen groot aantal respondenten is, is dit wel het merendeel van de jongeren die op de twee dagen met agenten spraken (ongeveer 16 jongeren, zie paragraaf 2.2).

TELEFONISCHE INTERVIEWS JONGEREN

Aan het eind van de vragenlijst vroegen we jongeren of zij wilden deelnemen aan een telefonisch interview over hoe zij het gesprek hebben ervaren. Vier jongeren gaven aan hiertoe bereid te zijn. Met twee jongeren is een telefonisch interview gevoerd van ongeveer een half uur. De andere twee jongeren waren helaas niet bereikbaar. De jongeren die wel deelnamen aan een telefonisch interview kregen als dank hiervoor een VVV-bon thuisgestuurd ter waarde van €15.

VRAGENLIJST PROFESSIONALS

Enkele dagen na de jeugd-verbindingsdagen zijn de deelnemende professionals benaderd om een online vragenlijst in te vullen. Deze vragenlijst bevatte vragen over hun ervaringen, waardering van de dag, wat volgens hen het effect is, succesfactoren en verbeterpunten.

Deelnemers zijn benaderd door een bericht in de twee WhatsApp-groepen die na afloop van de verbindingdagen door de politie waren aangemaakt. Enkele dagen tot anderhalve week na het eerste bericht is een reminder geplaatst, waarin men opnieuw verzocht werd de vragenlijst in te vullen. Omdat respons op de vragenlijst uitbleef, zijn agenten persoonlijk benaderd met het verzoek de vragenlijst in te vullen. We boden daarbij de optie aan om de vragenlijst telefonisch af te nemen. Uiteindelijk hebben alle acht deelnemende agenten de vragenlijst ingevuld. Bij vier van hen is de vragenlijst telefonisch afgenomen, wat de interviewer de mogelijkheid bood om door te vragen op de gegeven antwoorden. Deze gesprekken duurden twintig tot dertig minuten.

INTERVIEW ORGANISATOREN

Tot slot hebben we een interview van anderhalf uur gehouden met de twee politieagenten die de jeugd-verbindingdagen organiseerden. Hierin zijn de voorlopige bevindingen, vanuit de vragenlijsten en interviews met jongeren en professionals, teruggekoppeld en verdiept. Ook bespraken we hoe zij zelf de dag hebben ervaren, wat volgens hen goed ging en wat verbeterpunten zijn.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de interventie: zowel de opzet als het werkelijke verloop. In dat hoofdstuk gaan we ook kort in op enkele bevindingen die te maken hebben met het verloop van de interventie: de waardering en ervaring van deelnemers, de mate waarin de beoogde doelen zijn behaald en de ervaren effecten. In hoofdstuk 3 beschrijven we onze bevindingen met betrekking tot het voldoen aan criteria uit de handreiking. In hoofdstuk 4 sluiten we af met de conclusies.

Citaten uit de telefonische interviews met jongeren en agenten zijn omwille van de leesbaarheid ingekort. Dat wil zeggen dat herhalingen, stopwoordjes en zijpaden die de respondent neemt, evenals vragen van de interviewer, zijn verwijderd.

2. De jeugd-verbindingsdagen

2.1 Opzet van de jeugd-verbindingsdagen

De jeugd-verbindingsdagen zijn een initiatief van de politie-eenheid Amsterdam, als onderdeel van het bredere, doorlopende programma *Politie van Iedereen*. Tijdens deze dagen komt een groep professionals vanuit verschillende organisaties bijeen en gaat zij in gesprek met jongeren. De jeugd-verbindingsdagen beogen de samenwerking en werkwijze te verbeteren van (jeugd)professionals in Amsterdam, zoals agenten, jongerenwerkers, handhavers en straatcoaches.

Het bredere doel van het programma *Politie van Iedereen* is het tegengaan van polarisatie binnen en buiten de politieorganisatie. Uit voorgesprekken met de organisatoren komen de volgende specifieke doelen van de jeugd-verbindingsdagen naar voren:

- verbinding van politieprofessionals met andere professionals;
- verbinding van politie- en andere professionals met jongeren
- professionals het inzicht meegeven dat de jongere de expert is, een mede-oplosser van maatschappelijke problematiek.

De jeugd-verbindingsdagen bestaan elk uit een bijeenkomst rond een thema, waarbij de aanwezigheid beoogd wordt van zowel jeugdprofessionals vanuit verschillende organisaties als jongeren. Er wordt over het thema en over het contact maken met jongeren vanuit gelijkwaardigheid gesproken. Hierbij worden de criteria uit de handreiking van KIS gepresenteerd en toegelicht.⁷ Vervolgens gaan de deelnemers, zowel professionals als jongeren, gezamenlijk de straat op en in gesprek met (andere) jongeren. Naderhand wordt een appgroep aangemaakt van waaruit professionals en jongeren gezamenlijke acties kunnen organiseren rond het betreffende thema. De verbindingsdagen zijn bedoeld als startpunt voor een verdere samenwerking tussen professionals en jongeren.

2.2 Verloop van de twee onderzochte jeugd-verbindingsdagen

De twee verbindingsdagen in september hadden als thema 'lachgas' en bestonden elk hoofdzakelijk uit een bijeenkomst in een jongerencentrum. Tijdens een uitgebreide voorstelronde stelde de moderator persoonlijke vragen aan de individuele deelnemers, zoals 'wat is je passie?', 'heb je kinderen?' of 'wat is je connectie met Amsterdam?'. Vervolgens werd er gesproken over lachgas; bij de tweede verbindingsdag werd hierover ook een korte film getoond.

Vervolgens kondigde de moderator aan dat er een bezoek zou worden gebracht aan de nabijgelegen middelbare school, om daar met jongeren in gesprek te gaan over lachgas. Vanwege technische problemen kwam de presentatie van de handreiking met criteria te vervallen. Wel lichtte de moderator kort toe welke manier van omgaan met jongeren beoogd werd.

Het bezoek aan de middelbare school duurde ongeveer twintig minuten. Op de eerste dag gingen deelnemers met jongeren in gesprek in een pauzeruimte, op de tweede dag vonden de gesprekken plaats in twee klaslokalen. Op beide dagen gaf de moderator een plenaire introductie, waarna deelnemers met een of meer jongeren in gesprek gingen. Alle jongeren die deelnemers benaderden leken open te staan voor een gesprek.

⁷ Ten tijde van deze verkenning was één keer eerder een jeugd-verbindingsdag gehouden, waarbij de criteria uit de handreiking (Noor & Metwally, 2018) aan de hand van een presentatie werden toegelicht. Tijdens de twee verbindingsdagen die wij onderzochten was dit ook de intentie, maar door technische problemen niet mogelijk.

Na ongeveer 10-15 minuten werden de gesprekken afgerond en ging de groep deelnemers terug naar het jongeren centrum. Hier werd het bezoek aan de school plenair nabesproken, waarna gezamenlijk werd geluncht en verder gepraat over lachgas.

In deze verkenning richten we ons op de gehele interventie, dus zowel de bijeenkomsten in het jongeren centrum als de bezoeken aan de middelbare school.

DEELNEMERS

De verbindingsdagen waren een kleinschalige interventie, bedoeld als startpunt en als onderdeel van een breder programma. Doel was dan ook niet zozeer om zoveel mogelijk deelnemers te bereiken. Tijdens de verbindingsdagen waren er desondanks veel professionals aanwezig: op de eerste dag 23 professionals, op de tweede dag 18.⁸

In totaal namen er acht agenten deel aan de verbindingsdagen, zij zijn allemaal bevraagd voor onze verkenning. Zij hadden allemaal een functie die iets te maken heeft met jeugd: vijf agenten hadden een uitvoerende taak (zoals operationeel specialist) met een taakaccent jeugd. De andere drie agenten hadden een functie op meer coördinerend niveau, zoals operationeel expert of teamleider. De agenten waren tussen de 27 en 60 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 43 jaar. Vijf agenten waren man, drie vrouw. Allen zijn in Nederland geboren, een van hen heeft een migratieachtergrond. Hoewel de verbindingsdagen zich niet alleen op agenten richtten, gaven de organisatoren in het interview aan dat zij liever meer agenten hadden bereikt.

De andere deelnemende professionals werkten bij handhaving, jongerenwerk, Stichting Aanpak Overlast Amsterdam, gemeente Amsterdam, Streetcornerwork, de GGD, Jellinek, of als creatief ondernemer.

Het bereik onder jongeren was minder groot dan beoogd. Tijdens de eerste bijeenkomst waren er geen jongeren aanwezig, bij de tweede bijeenkomst was één jongere aanwezig als ervaringsdeskundige in het gebruik van lachgas. Uit het gesprek met de organisatoren achteraf blijkt dat enkele jongeren hadden toegezegd om bij de eerste bijeenkomst te zijn, maar dat zij om onbekende redenen toch niet zijn gekomen.

Op beide verbindingsdagen zijn jongeren bereikt door het bezoek aan de school. De eerste dag waren zo'n veertig vwo-leerlingen van 16-18 jaar oud aanwezig, al spraken de professionals niet met al deze jongeren. De tweede dag werden gesprekken gevoerd met bij elkaar ongeveer dertig vmbo-t-leerlingen van 14-15 jaar. Deelnemers vanuit de politie spraken de eerste dag met ongeveer tien jongeren, de tweede dag met ongeveer zes jongeren. Bij tien van deze jongeren (vijf per dag) is een vragenlijst afgenomen: zeven jongens en drie meisjes. De jongeren waren 14 tot 18 jaar oud. Vijf van hen zaten in een vwo-klas, vijf in een vmbo-t-klas. Alle bevraagde jongeren zijn in Nederland geboren, zes van hen hebben een migratieachtergrond (twee Marokkaans, een Turks, een Iraans, een Marokkaans/Spaans en een Colombiaans/Bulgaars). De twee geïnterviewde jongeren waren 17 en 18 jaar oud, beide jongens, uit een vwo-klas en beide in Nederland geboren. Een van hen heeft geen migratieachtergrond, een van hen heeft een Marokkaanse achtergrond.

⁸ De moderator, onderzoekers en een student (aanwezig voor scriptieonderzoek) zijn hierin niet meegeteld.

Hoewel zowel onder jongeren als onder agenten een redelijk deel van de deelnemers is bereikt, is het aantal respondenten in deze verkenning klein. Dit betekent dat we voorzichtig zijn met het interpreteren van bevindingen.

2.3 Ervaring en waardering door deelnemers

In deze paragraaf gaan we kort in op hoe de jeugd-verbindingsdagen zijn ervaren en gewaardeerd door agenten en jongeren. We beschrijven welke verwachtingen de deelnemers van tevoren hadden, en in hoeverre de verbindingsdag daarmee overeenkwam. Daarbij belichten we kort welke aspecten als goed en welke als minder goed werden ervaren.

AGENTEN

De deelnemende agenten hadden vooraf vrijwel geen behoefte aan verbinding met jongeren. Ze hadden vooral behoefte aan informatie over lachgas en aan het leren kennen van andere professionals (zeven van de acht agenten gaven deze antwoorden). Slechts drie agenten gaven aan te willen leren hoe ze met jongeren het gesprek over lachgas zouden kunnen voeren, en maar één agent had behoefte aan informatie over het omgaan met jongeren. Niemand koos de antwoordopties 'jongeren leren kennen' of 'leren hoe ik jongeren op straat het best kan aanspreken'.

De deelnemende agenten waardeerden de jeugd-verbindingsdag redelijk hoog. De helft van hen gaf als rapportcijfer een 8, twee agenten gaven een 7, twee agenten een 6. Hoewel agenten nauwelijks verbinding met jongeren ervoeren door de dag (zie verder bij 2.4), voldeed de verbindingsdag wel aan hun behoefte. De meeste agenten gaven dit aan. Twee agenten hadden meer inhoudelijke informatie willen krijgen over lachgas. Een andere agent gaf aan dat de jongere waarmee hij/zij sprak erg terughoudend was.

JONGEREN

De geïnterviewde jongeren waren positief over de gesprekken die zij tijdens de verbindingsdag voerden met een agent. De manier waarop de agent met hen sprak waardeerden de meeste jongeren als (heel) prettig, geen van hen beoordeelde deze manier als onprettig. De geïnterviewde jongeren omschreven het gesprek als 'heel relaxed' en prettig: *'Ik vond het heel fijn, het leek alsof ik niet met een agent sprak maar met gewoon een persoon op straat of iemand in de familie'*.

De bevroegde jongeren waardeerden de gesprekken dan ook hoog: de meeste jongeren gaven als rapportcijfer een 8 aan het gesprek, een jongere geeft een 8,5 en een jongere een 7. De hoge waardering voor de gesprekken blijkt ook uit het feit dat bijna geen van de jongeren iets wist te noemen wat zij minder goed vonden aan het gesprek. Eén jongere vertelde dat de agent, toen die hem vroeg of hij wel eens lachgas had gebruikt, zei dat hij 'jokte'. Dit vond de jongere niet zo prettig. Deze jongere waardeerde het gesprek dan ook het minst hoog.

2.4 Behalen doelstellingen

De doelen zoals beschreven in paragraaf 2.1 hebben betrekking op de jeugd-verbindingsdagen als geheel, dus zowel op de bijeenkomst als op het bezoek aan de school. Uit de antwoorden van agenten op de vragenlijst blijkt dat het eerste doel (verbinding tussen professionals) wel is behaald, maar het tweede doel (verbinding met jongeren) niet.⁹ Agenten gaven aan nauwelijks effecten te ervaren als het gaat om verbinding met

⁹ Een agent was bij deze vraag met de vragenlijst gestopt; zeven agenten hebben deze vragen beantwoord.

jongeren. Vijf agenten waren het (helemaal) oneens met de stellingen 'Door de jeugd-verbindingsdag heb ik jongeren leren kennen' en 'Door de jeugd-verbindingsdag weet ik beter hoe ik jongeren moet aanspreken'. Slechts twee agenten waren het met deze stellingen eens. Dit blijkt ook uit de antwoorden van agenten op de vraag wat de drie belangrijkste punten of lessen zijn die zij meenemen uit de jeugd-verbindingsdag: de meeste lessen die agenten noemden gaan over lachgas en slechts een enkele keer werd een les over het omgaan met jeugd genoemd.

Twee agenten gaven daarnaast aan dat ze de inhoud van de dag niet gericht vonden op de verbinding met jeugd, en dat in die zin de naam 'jeugd-verbindingsdag' wat misleidend was. De tijd die er was om met jongeren te spreken was kort, de dag ging meer over verbinding met andere professionals en informatie over lachgas, aldus agenten: *'Ik heb een kwartier met jongeren gesproken, en de overige tijd alleen met netwerkpartners. Dan had de titel moeten zijn; verbinding met netwerkpartners en informatie over lachgaspatronen.'*

In lijn hiermee ervoeren agenten wél effect in de verbinding met andere professionals: alle agenten vonden dat de jeugd-verbindingsdag zorgde voor betere samenwerking tussen professionals. Agenten waren blij met de contacten die ze hadden opgedaan. Zoals hierboven beschreven was verbinding met andere professionals voor de meeste agenten ook een belangrijke behoefte.

In hoeverre de derde doelstelling (het inzicht dat jongeren expert zijn) is behaald, is niet geheel duidelijk. Om hier zicht op te krijgen hebben we agenten drie stellingen voorgelegd over hun opvattingen in het algemeen.¹⁰ Vijf agenten vonden dat het in de meeste gevallen belangrijk is om jongeren te betrekken bij veiligheidsthema's, drie agenten vonden dat dit in sommige gevallen belangrijk is. Zes agenten vonden dat jongeren in sommige gevallen vooral probleemveroorzakers zijn en geen probleemoplossers. Twee agenten vonden juist dat dit in de meeste gevallen niet het geval is. Verder vonden drie agenten het in alle gevallen belangrijk om jongeren gelijkwaardig te benaderen. Twee agenten vonden het in de meeste gevallen belangrijk om jongeren gelijkwaardig te benaderen, drie in sommige gevallen.

Uit deze antwoorden blijkt dat deelnemende agenten het redelijk eens waren met de visie waar de interventie van uitgaat, vooral als het gaat om gelijkwaardigheid en het betrekken van jongeren bij veiligheidsthema's. Ze brachten echter wat meer differentiatie aan; ze gaven aan dat het verschilt per jongere. Ook vonden de meeste agenten jongeren 'in sommige gevallen' vooral probleemveroorzakers en geen probleemoplossers, wat niet aansluit op de visie die in de interventie gevolgd wordt. Doordat een voormeting ontbreekt is verder niet duidelijk in hoeverre agenten deze visie al hadden voordat ze aan de jeugd-verbindingsdag deelnamen.

2.5 Effect op vertrouwen

Zoals wellicht te verwachten was, gezien het accent van de jeugd-verbindingsdagen op de inhoud (lachgas) en op de verbinding met andere professionals, dachten agenten niet of nauwelijks dat de verbindingsdag heeft bijgedragen aan vertrouwen tussen jongeren en politie. Drie agenten waren het 'niet eens, niet oneens' met de stelling dat de jeugd-verbindingsdag zorgt voor meer vertrouwen tussen jongeren en politie. Drie waren het hiermee (helemaal) oneens en slechts één agent was het eens met deze stelling. Een agent gaf als toelichting dat de verbindingsdag geen effect had op vertrouwen van jongeren doordat zij niet wisten dat hun gesprekspartner bij de politie werkte.

¹⁰ De stellingen konden beoordeeld worden met 'in alle gevallen', 'in de meeste gevallen', 'in sommige gevallen', 'in de meeste gevallen niet', 'in geen van de gevallen' of 'weet ik niet'.

Volgens agenten zorgde de jeugd-verbindingdag ook niet of nauwelijks voor meer inzicht in de positie van jongeren: zij rapporteerden nauwelijks meer begrip voor jongeren of anders denken over jongeren, als gevolg van de jeugd-verbindingdagen. Geen enkele agent was het eens met de stelling dat zij door de jeugd-verbindingdag anders over jongeren zijn gaan denken, vier waren het hiermee (helemaal) oneens en drie antwoordden 'niet mee eens, niet mee oneens'. Vier agenten waren het (helemaal) oneens met de stelling dat zij door de jeugd-verbindingdag meer begrip hebben gekregen voor de positie van jongeren en slechts één agent was het eens met deze stelling.

Jongeren zelf rapporteerden daarentegen wel een (kleine) positieve invloed op vertrouwen. De jongeren die op de verbindingdag met een agent spraken, gaven aan dat hun vertrouwen in de politie hoog is: zes van hen gaven als rapportcijfer een 8, twee een 9 en twee een 7.¹¹ Zes jongeren zeiden dat hun vertrouwen een beetje is toegenomen door het gesprek. Vier jongeren zeiden dat hun vertrouwen hetzelfde is gebleven.

Een geïnterviewde jongere benoemde uit zichzelf dat het gesprek zorgde voor meer vertrouwen. Dit kwam volgens hem doordat je een andere kant ziet van de politie: *'Zo'n ervaring geeft wel extra vertrouwen. Want je ziet een andere kant. Je ziet gewoon een agent een op een, in dagelijkse kleding, er wordt gewoon met je gesproken op een leuke rustige manier. Meer als twee burgers en niet een agent die werkt voor de staat.'* De andere geïnterviewde jongere gaf aan dat zijn vertrouwen niet is toegenomen door het gesprek, omdat hij vooraf al veel vertrouwen had in de politie. Deze jongere dacht wel dat een dergelijk gesprek kan helpen als jongeren weinig vertrouwen hebben: *'Omdat het je toch meer vertrouwen geeft om gewoon face to face met iemand te spreken, en niet in formele sfeer.'*

Daarnaast hebben we jongeren gevraagd of zij bij de politie zouden willen werken. Dit was een specifieke vraag van politie Amsterdam, die bovendien een verdere indruk kon geven hoe het met het vertrouwen van jongeren in de politie is gesteld. Er blijkt dat gesprekken met jongeren, zoals tijdens de verbindingdagen, een positieve bijdrage kunnen leveren aan de interesse van jongeren om bij de politie te werken. De impact was weliswaar klein: voor de meeste jongeren werd het niet echt aantrekkelijker en andere zaken, zoals opleiding of interesses, wegen meestal zwaarder in hun beslissing. Toch vonden maar liefst vier van de tien jongeren dat het gesprek werken bij de politie aantrekkelijker maakte, omdat het de sociale kant van politiewerk liet zien: *'Het geeft een visitekaartje af, het lijkt zo wel leuk'*. Vier jongeren gaven aan dat werken bij de politie niet aantrekkelijker is geworden door het gesprek, twee wisten dit niet goed.¹²

11 Op een schaal van 1 (geen enkel vertrouwen) tot 10 (alle vertrouwen).

12 Van de tien jongeren bij wie een vragenlijst is afgenomen, gaven er drie aan (misschien) bij de politie te willen werken. De zeven jongeren die niet bij de politie wilden werken, gaven als redenen niet zozeer een negatief beeld over de politie of gebrek aan vertrouwen, maar dat deze loopbaan niet aansluit bij hun interesses of opleiding, of dat zij al andere toekomstplannen hebben.

3. Voldoen aan criteria

In dit hoofdstuk bespreken we op welke manier de jeugd-verbindingsdagen voldoen aan de criteria uit de handreiking. Wat leert dit ons over de werkzaamheid van deze criteria in de praktijk?

Zoals benoemd in hoofdstuk 1 is het voor een goede interventie niet noodzakelijk om aan álle criteria te voldoen. Daarnaast waren de twee jeugd-verbindingsdagen in september een kleinschalige interventie, met bovendien ook andere doelen naast de verbinding tussen jongeren en politie. In de verbindingsdagen ging het dan ook om een selectie van criteria. We kijken in dit hoofdstuk naar de criteria waar in de opzet van de interventie rekening mee is gehouden of die in de interventie gemist werden. Over criteria waar de interventie niet aan voldeed en die ook niet werden gemist, kunnen we geen uitspraken doen.

AAN WELKE CRITERIA IS VOLDAAN?

In onderstaand overzicht van de 25 criteria uit de KIS-handreiking¹³ hebben we aangegeven of en in welke mate hier in de jeugd-verbindingsdagen aan is voldaan. Aan vier criteria werd geheel voldaan, aan acht andere criteria gedeeltelijk.

1. Neem gelijkwaardigheid als uitgangspunt in de interventie.
AAN VOLDAAN
2. Breng de omgevingsfactoren en specifieke achtergronden van de jongeren en politie in beeld.
NIET AAN VOLDAAN
3. Laat het doel van de interventie aansluiten op de realiteit en ervaringen van de jongeren en de politie.
DEELS AAN VOLDAAN
4. Creëer een gemeenschappelijk uitgangspunt waar beide partijen achter kunnen staan.
NIET AAN VOLDAAN
5. Kies voor een activiteit die aansluit op de interesse van de beide partijen en het doel van de interventie.
DEELS AAN VOLDAAN
6. Sluit aan op de taal van de beide partijen, vooral die van jongeren.
DEELS AAN VOLDAAN
7. Zorg voor diversiteit bij de deelnemers.
DEELS AAN VOLDAAN
8. Evalueer, onderbouw en verduurzaam de interventie.
AAN VOLDAAN
9. Betrek jongeren in alle fases van een interventie (van ontwikkeling tot uitvoering).
NIET AAN VOLDAAN
10. Laat jongeren op verschillende niveaus participeren.
NIET AAN VOLDAAN
11. Creëer eigenaarschap onder de jongeren.
NIET AAN VOLDAAN
12. Neem jongeren serieus en respecteer hun mening.
AAN VOLDAAN

¹³ Noor & Metwally, 2018.

13. Politie, neem initiatief!
DEELS AAN VOLDAAN
14. Beloon en/of compenseer deelname van jongeren.
DEELS AAN VOLDAAN
15. Stem de interventie af op de leeftijd en ontwikkelingsfase van de jongeren.
NIET AAN VOLDAAN
16. Maak de resultaten concreet en zichtbaar.
NIET AAN VOLDAAN
17. Bereik de jongeren in hun eigen leefomgeving.
DEELS AAN VOLDAAN
18. Maak gebruik van rolmodellen.
NIET AAN VOLDAAN
19. Ontmoet in 'vredestijd'.
AAN VOLDAAN
20. Zet kennis in om vooroordelen te verminderen.
NIET AAN VOLDAAN
21. Zie goede voorbeelden niet als de uitzondering op de regel.
NIET AAN VOLDAAN
22. Hanteer een positieve sociale norm over de jongeren en de politie.
NIET AAN VOLDAAN
23. Werk samen zonder competitie.
NIET AAN VOLDAAN
24. Werk op basis van vrijwillige deelname.
DEELS AAN VOLDAAN
25. Wek empathische gevoelens op.
NIET AAN VOLDAAN

In de volgende paragrafen gaan we in op de manier waarop aan deze criteria is voldaan. In paragraaf 3.1 bespreken we de criteria waaraan is voldaan, in paragraaf 3.2 de criteria waaraan deels is voldaan. De criteria waar niet aan is voldaan laten we grotendeels buiten beschouwing, we bespreken daarvan alleen de criteria die door organisatoren of deelnemers werden gemist (paragraaf 3.3).

3.1 Criteria waaraan is voldaan

Tijdens de verbindingsdagen zijn er gesprekken gevoerd waarbij politie en jongeren elkaar ontmoetten in 'vredestijd' (criterium 19). Door de wijze waarop de gesprekken werden gevoerd is ook aan de criteria 'gelijkwaardigheid' (criterium 1) en 'het serieus nemen van jongeren' (criterium 12) voldaan. In deze paragraaf bespreken we deze criteria uitgebreid. In deze verkenning hebben we de interventie geëvalueerd (criterium 8). Over het effect hiervan valt op dit moment nog niets te zeggen, hier gaan we dus ook niet nader op in.

NEEM GELIJKWAARDIGHEID ALS UITGANGSPUNT IN DE INTERVENTIE

Gelijkwaardigheid was voor de organisatoren van de jeugd-verbindingsdagen het belangrijkste uitgangspunt. Uit de verkenning blijkt dat deelnemers, zowel jongeren als agenten, tijdens de jeugd-verbindingsdagen gelijkwaardigheid tussen jongeren en politie hebben ervaren. Bijna alle agenten waren het (helemaal) eens met de stelling dat jongeren en professionals tijdens de jeugd-verbindingsdag gelijkwaardig waren, één

agent antwoordde hier 'weet ik niet'. Ook jongeren ervoeren het gesprek met een agent als gelijkwaardig. Zij vonden de manier waarop de agent met hen sprak prettig en hadden een hoge waardering voor het gesprek.

Een kanttekening hierbij is dat door de benadering van jongeren via de school, zij mogelijk niet het gevoel hadden dat zij het gesprek met de agent ook hadden kunnen weigeren. In paragraaf 3.2, onder het punt 'bereik de jongeren in hun eigen leefomgeving', gaan we daar nader op in. Daarnaast waren jongeren maar bij een klein deel van de interventie betrokken: hun betrokkenheid was dus niet gelijkwaardig aan die van professionals (waarover meer in paragraaf 3.3). Hoewel deze punten niet door jongeren zelf zijn genoemd, is het goed voorstelbaar dat zij meer gelijkwaardigheid zouden ervaren en dat er een groter effect op vertrouwen zou zijn geweest als hier meer rekening mee was gehouden.

Jongeren noemden verschillende punten die zij als positief hebben ervaren en die eraan bijdroegen dat het gesprek op een gelijkwaardige manier verliep:

- Het gesprek was informeel: *'Er werd gewoon rustig gesproken. Niet heel formeel maar gewoon op een leuke manier.'* Ook voelde het gesprek natuurlijk: *'Ik had het gevoel alsof het niet al ruim van tevoren is voorbereid maar dat het op het moment zelf eruit kwam.'*
- Het gesprek was geen ondervraging. Het was niet beschuldigend of een preek, maar het onderwerp werd open en luchtig besproken. Jongeren hadden het gevoel dat ze de vrijheid kregen om niet op vragen te antwoorden: *'Als je iets niet wilde vertellen dan hoefde je het niet te vertellen. Het was ook niet vragen om iets te weten te komen, meer wat jij kwijt wilde.'* En *'Bijvoorbeeld als je zegt "ik heb het gezien bij vrienden", dat niet meteen gevraagd werd wie, waarom en hoe'*. Een jongere gaf aan dat hij ook niet het gevoel had dat hij moest 'oppassen' met wat hij wel of niet zei. *'Ik heb eigenlijk helemaal geen dingen waarvan ik denk dat ik het beter niet had kunnen zeggen.'* Dit kwam volgens hem onder andere door de houding van de agent en doordat deze sympathiek overkwam.
- Jongeren ervoeren gelijkwaardigheid in het delen van informatie; het gesprek kwam van beide kanten: *'Hij zat er net zo veel om te weten van ons als wij wilden weten van hem. Het ging heen en weer; jij vertelde wat, hij vertelde wat.'* Jongeren waardeerden dat de agent zelf informatie deelde, bijvoorbeeld over het onderwerp of waar de agent werkt, en dat de agent voorbeelden gaf uit zijn of haar eigen ervaring.

Verschil met gebruikelijke werkwijze

Jongeren hebben de gesprekken met agenten tijdens de verbindingdagen als anders ervaren dan hun eerdere contacten met de politie. Zo zei een jongere dat het was 'alsof je niet met een agent praat'. Hoewel de jongeren die we spraken vrij positief waren over hun eerdere ervaringen,¹⁴ waren ze positiever over het contact tijdens de verbindingdag en ervoeren ze hierin meer gelijkwaardigheid. Jongeren noemden de volgende verschillen die het gesprek op de verbindingdag gelijkwaardiger maakten:

- De toon die de agent hanteerde was anders: minder autoritair, minder streng en minder direct. Hierdoor leek het niet alsof je met een agent sprak, aldus jongeren: *'Omdat een agent vaak autoritair met je spreekt. Met meer gezag, praten toch wel op een andere toon. Vorige week was het juist heel anders, alsof ik gewoon met een vriend sprak. Gewoon heel beleefd en sociaal.'* En: *'Als je een agent*

¹⁴ Zeven van de tien jongeren hadden voor de verbindingdag wel eens met de politie gesproken (twee niet, een wist dit niet meer). Deze eerdere ervaringen waren vaak positief of neutraal, maar enkele jongeren hadden (ook) minder goede ervaringen. Bijvoorbeeld dat een agent 'opdringerig' was bij het vragen om ID, dat de jongere aangesproken werd omdat iemand had gebeld dat hij 'verdacht' rondliep, of dat de jongere een boete kreeg.

hebt die autoritair, een beetje bevelachtig, echt streng tegen je spreekt, dan word je redelijk bang, ga je in de stress. Maar als iemand kalm met je praat voel je je fijner.'

- De setting was minder formeel. Zo zat men naast elkaar in plaats van tegenover elkaar: *'dat maakt het ook anders, naast elkaar geeft het gelijk iets lossers.'*
- Normaliter is het doel van het gesprek informatie krijgen, een agent vraagt dan veel meer door. Dit ervaren jongeren als minder prettig en ontspannen dan het meer luchtige gesprek tijdens de verbindingdagen, waarvan het doel was informatie uitwisselen en waarbij informatie van twee kanten komt.
- Er was geen afhankelijkheidsrelatie met de politie. Terwijl wanneer je bijvoorbeeld aangifte doet, je de agenten 'echt nodig' hebt, en wanneer je als verdachte wordt gezien ben je ook van hen afhankelijk.

Zoals gezegd hebben agenten ook gelijkwaardigheid ervaren. Een verschil met de ervaring van jongeren is dat agenten nauwelijks aangaven dat de werkwijzen verschillen. Slechts drie van de acht agenten vonden dat de manier van omgaan met jongeren tijdens de verbindingdag anders was dan hoe zij normaal omgaan met jongeren. Als punten waarin de manier van omgaan verschilt noemden zij onder meer dat ze niet in uniform waren, en dat de aanleiding voor het contact anders was (zie ook hierna, onder 'Ontmoet in vreedestijd').

Agenten gaven verder aan dat de gewenste manier van omgaan met jongeren niet nieuw voor hen was.¹⁵ *'Het wordt gebracht alsof het nieuw is maar het is voor mij niet nieuw. Als ik iets nieuws had meegekregen had ik dat waarschijnlijk wel toegepast.'* En: *'Als ik in contact ben weet ik ook al hoe ik het gesprek, ook over drugs, hoe we dat moeten voeren.'* Ook vonden agenten de manier van omgaan met jongeren, zoals toegelicht tijdens de jeugd-verbindingdagen, maar in beperkte mate nuttig voor hun dagelijks werk. Drie agenten vonden dit 'redelijk nuttig', vier 'een beetje nuttig' en een 'helemaal niet nuttig'. Kanttekening bij deze bevinding is dat de presentatie van de criteria uit de handreiking wegens technische problemen was komen te vervallen. De beoogde manier van omgaan met jongeren werd daardoor minimaal toegelicht.

Opvallend is verder dat de meeste agenten aangaven deze manier van omgaan met jongeren niet te zullen toepassen in hun dagelijks werk (vier 'waarschijnlijk niet', een 'zeker niet'). Daar gaven zij de volgende redenen voor: de manier van omgaan is niet nieuw voor hen; zij hebben al hun eigen manier om met jongeren om te gaan; de agent heeft in verschillende casussen te maken met jongeren en elke casus vraagt om een eigen manier van communiceren. Ook werd genoemd dat de beoogde manier van omgaan met jongeren vooral overeenkomt met de werkwijze van het jongerenwerk. Voor politie vond men dit niet altijd passend: *'Zij zitten heel erg op vertrouwen en dat vooral niet beschadigen, met zijden handschoentjes aanpakken. Ik ga naar buiten om ze te leren kennen en vertrouwensband op te bouwen, maar als het genoeg is, is het genoeg.'*

Drie agenten verwachtten de manier van omgaan met jongeren waarschijnlijk of zeker wel te gaan toepassen in hun dagelijks werk. Vooral de informatie over lachgas vonden zij goed toepasbaar: dit heeft er volgens hen aan bijgedragen dat het gesprek met jongeren specifiek over lachgas makkelijker zal worden.

¹⁵ De mate waarin de agenten die deelnamen aan de jeugd-verbindingdagen in hun functie contact hadden met jongeren, varieerde. Twee van hen hadden minder dan eens per maand contact, drie van hen een tot drie keer per maand, een van hen wekelijks en twee meerdere keren per week.

Niet in uniform

Zowel deelnemende agenten als jongeren benoemden het verschil dat agenten tijdens de verbindingdagen niet in uniform gekleed waren.

Jongeren ervoeren dit als een groot verschil in positieve zin. Volgens hen maakte dit de situatie gelijkwaardiger, ze hadden meer dezelfde 'positie' en ze ervoeren minder afstand. *'Als je iemand in een uniform ziet, gaat het gesprek minder vloeiend dan in normale dagelijkse kleding, dan voelt het meer zoals je gewend bent. Uniform geeft toch wel aanzien, en het is veel serieuzer.'*

Een agent gaf aan dat jongeren mogelijk meer openstaan voor een gesprek wanneer agenten geen uniform dragen: *'Als je niet in uniform bent dan praat iedereen met je.'* Ook is de rolverdeling zonder uniform minder duidelijk en zorgt het ervoor dat mensen makkelijker praten: *'Als politie krijg je minder informatie dan als je er als persoon zit. Mensen denken 'gaat ie er wat mee doen'. Het vergt energie om uit te leggen dat dat niet gebeurt.'*

Een opvallende bevinding is dat enkele agenten niet aan jongeren kenbaar maakten dat ze bij de politie werkten. Zij hadden begrepen dat het de opdracht was om dit te verzwijgen. Tijdens de verbindingdagen had de moderator aan professionals de opdracht gegeven om het gesprek 'niet vanuit je functie' aan te gaan. Hier werd echter niet mee bedoeld dat agenten moesten verzwijgen dat ze bij de politie werkten.

Dat agenten niet vertelden dat zij bij de politie werkten kon er volgens hen aan bijdragen dat jongeren meer openstonden voor het gesprek en makkelijker informatie deelden. Eén agent benoemde het 'in burger' in gesprek gaan met jongeren *'zonder dat ze wisten dat ik politieagent was'* zelfs als succesfactor. Een andere agent gaf echter aan dit juist als zeer onprettig te hebben ervaren: *'Ik vind dat als je als politie deelneemt, je je op die manier moet laten zien. Als je als agent het gesprek aangaat, laat je zien dat politie ook op een andere manier contact kan aangaan. Voor mij als agent vind ik dat onprettig, want ik ben er om in verbinding te gaan.'* Ook gaf een jongere als tip mee *'zeggen dat je politie bent'*.

Opvallend is dat geen van de jongeren wist dat de gesprekken georganiseerd waren door de politie. Ook wisten met name de jongeren die op de tweede dag waren gesproken vaak niet dat zij met iemand van de politie hadden gesproken. Als jongeren niet weten dat degene met wie zij spraken bij de politie werkt, zal zo'n gesprek er ook niet voor kunnen zorgen dat het vertrouwen in de politie groeit.

ONTMOET IN 'VREDESTIJD'

Tijdens de verbindingdagen werden er gesprekken gevoerd waarbij politie en jongeren elkaar ontmoetten in 'vredestijd'. Er was immers geen negatieve aanleiding voor het gesprek en geen sprake van hoog opgelopen gemoederen tussen jongeren en politie. Dit gaven jongeren en agenten ook aan in hun antwoord op de vraag in hoeverre het contact anders was dan anders.

Jongeren noemden als belangrijk verschil met andere ervaringen de aanleiding voor het contact met de politie. Bij eerdere ervaringen van jongeren was de aanleiding meestal negatief; bijvoorbeeld omdat er iets ergs was gebeurd, of omdat ze als verdachte werden gezien. *'Dan voelt het sowieso al niet fijn, moet je jezelf gaan verdedigen. Dat doet iets met je, als een politiebus met agenten in uniform naar je toekomen, en vragen om je ID, je ondervragen. Het maakt je onzeker.'* Ook agenten gaven aan dat contact normaal gesproken ontstaat vanuit een negatieve aanleiding: *'We komen meestal ter plaatse als er een melding is geweest. Dus*

toespreken op hun foutieve gedrag'. Beide groepen deelnemers vonden het positief om contact aan te gaan zonder negatieve aanleiding.

NEEM JONGEREN SERIEUS EN RESPECTEER HUN MENING

De antwoorden van jongeren wijzen erop dat agenten er tijdens de verbindingdagen in zijn geslaagd om jongeren serieus te nemen en hun mening te respecteren. Ook blijkt uit de gesprekken met jongeren dat dit een belangrijke reden was waarom zij de gesprekken positief waardeerden.

Aan jongeren zijn in de vragenlijst drie stellingen voorgelegd, over hoe zij zich bejegend voelden door de agent met wie ze spraken. De antwoorden zijn weergegeven in onderstaande tabel. Hieruit blijkt dat de meeste jongeren zich serieus genomen en gerespecteerd voelden door de agent waarmee zij spraken. Slechts één jongere was het met de stellingen oneens, en één jongere antwoordde 'niet eens, niet oneens'. Dit is een indicatie dat het wellicht niet elke agent even goed lukt om jongeren dit gevoel te geven, en dat sommige agenten hier mogelijk extra handvatten voor nodig hebben. Gezien het kleine aantal respondenten is dit echter geen hard onderbouwde conclusie.

Tabel 1: Antwoorden jongeren op stellingen over gesprek met agent (N=10)

	helemaal eens	mee eens	niet eens, niet oneens	mee oneens
Ik voelde me serieus genomen	5	3	1	1
Ik voelde me gerespecteerd	6	2	1	1
De persoon die mij aansprak was vriendelijk	9			1

De geïnterviewde jongeren gaven aan dat zij zich erg gerespecteerd en serieus genomen voelden in het gesprek: *'Ik voelde me heel erg gerespecteerd, gewoon goed met me omgegaan, niet neerbuigend gekeken of gesproken.'* Verschillende zaken droegen hier volgens jongeren aan bij:

- Jongeren vonden dat de agent goed luisterde: zij noemden meerdere malen dat ze het waardeerden dat de agent echt, aandachtig luisterde. Deze indruk kregen ze door de houding, uitstraling en lichaamstaal van de agent, en doordat de agent later in het gesprek doorvroeg op iets wat zij eerder hadden verteld. Hierdoor voelden jongeren zich gerespecteerd en serieus genomen in het gesprek: *'Hij vroeg ook echt door op alles wat ik vertelde dus dan krijg je ook het gevoel dat je meer serieus wordt genomen.'*
- Jongeren kregen de indruk dat de agent oprecht geïnteresseerd was: *'Hij zat er niet omdat hij moest, maar omdat hij zelf dingen te weten wilde komen. Dat straalde hij uit.'*
- Jongeren waardeerden het dat de agent hen liet uitpraten. Dit droeg er volgens de geïnterviewde jongeren aan bij dat zij zich gerespecteerd voelden in het gesprek: *'Je kon gewoon je verhaal doen.'*

3.2 Criteria waaraan deels is voldaan

Aan acht criteria voldeden de jeugd-verbindingdagen gedeeltelijk. Het initiatief voor de interventie kwam vanuit de politie (criterium 13). Strikt genomen is dus aan dit criterium voldaan, echter bleken veel jongeren niet te weten dat de gesprekken door de politie waren georganiseerd. Ook aan het criterium 'het belonen

van deelname van jongeren' (criterium 14) is deels voldaan: de jongere die bij de bijeenkomst aanwezig was ontving een cadeaubon, maar de jongeren waarmee agenten op school in gesprek gingen niet.

Daarnaast lijken in elk geval sommige agenten erin geslaagd te zijn aan te sluiten op de taal van jongeren (criterium 6): één jongere benoemde dat het taalgebruik van de agent aansloot. Ook sloten het doel van de interventie en de activiteit mogelijk goed aan op beide doelgroepen (criteria 3 en 5) doordat er voor het thema 'lachgas' was gekozen. Vanwege de beperkte betrokkenheid van jongeren bij de interventie valt verder echter weinig te zeggen over het effect van het voldoen aan deze criteria.

Het al dan niet voldoen aan de criteria 'diversiteit bij de deelnemers' (criterium 7), 'het bereiken van jongeren in hun eigen leefomgeving' (criterium 17) en 'vrijwillige deelname' (criterium 24) bespreken we in deze paragraaf.

ZORG VOOR DIVERSITEIT BIJ DE DEELNEMERS

Diversiteit bij de deelnemers is gedeeltelijk bereikt, maar hier is nog ruimte voor verbetering. Verbetering is vooral mogelijk in de mix van jongeren en professionals: bij de bijeenkomsten waren vrijwel geen jongeren aanwezig. Ook zou het aandeel professionals met een migratieachtergrond groter kunnen. De meeste deelnemende professionals hadden geen migratieachtergrond, op de beide dagen samen waren er negen professionals (waarvan één agent) met een migratieachtergrond (en 32 zonder migratieachtergrond). Van de bereikte jongeren had juist het merendeel een migratieachtergrond.

Qua leeftijd was de groep professionals wel redelijk gemengd, zo namen er vanuit Handhaving professionals deel die nog in hun opleiding zaten of daar net mee klaar waren, in de leeftijd 18-25 jaar, terwijl er onder de agenten bijvoorbeeld ook oudere deelnemers waren. Ook was er een grote diversiteit in functies en organisaties. Er waren iets meer mannen dan vrouwen aanwezig, van de acht deelnemende agenten waren er vijf man en drie vrouw.

Uit gesprekken met de organisatoren blijkt dat zij belang hechtten aan diversiteit bij de deelnemers en hierover redelijk tevreden waren, ook wat betreft migratieachtergrond. Zij gaven aan dat in vergelijking met andere bijeenkomsten en tegen de achtergrond van het hedendaagse politielandschap, de verbindingdagen divers waren samengesteld. Dit neemt overigens niet weg dat er binnen de politieorganisatie wat diversiteit betreft ruimte is voor verbetering. De organisatoren hadden wel graag gewild dat er meer jongeren bij de bijeenkomst aanwezig waren en gaven aan dat het zoeken is hoe jongeren het best betrokken en gemotiveerd kunnen worden om deel te nemen.

Eén jongere gaf als tip om agenten met een migratieachtergrond in gesprek te laten gaan met jongeren met een migratieachtergrond. Volgens hem of haar levert dit een betere band op. Dit is een indicatie dat het voor het vertrouwen van jongeren belangrijk is dat er agenten met een migratieachtergrond zijn, zoals ook bleek uit ons vorige onderzoek.¹⁶ Tegelijkertijd waren zowel jongeren die dezelfde achtergrond hadden als de agent die met hen sprak, als jongeren met een andere achtergrond dan de agent positief over het gesprek. Dat kan erop wijzen dat het voor een goed gesprek niet noodzakelijk is om dezelfde achtergrond te delen: voorwaarden als een gelijkwaardige benadering en het gevoel serieus genomen te worden lijken van groter belang te zijn.

¹⁶ Van Kapel, Noor & Broekhuizen, 2018.

BEREIK DE JONGEREN IN HUN EIGEN LEEFOMGEVING, WERK OP BASIS VAN VRIJWILLIGE DEELNAME

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven, zijn de meeste jongeren bereikt op hun middelbare school. Dit is weliswaar een locatie in de eigen leefomgeving van jongeren, maar heeft als mogelijk nadeel dat jongeren activiteiten waar zij op school aan deelnemen als een verplichting zien. Hierdoor voelden ze zich mogelijk niet geheel vrij om het gesprek met de agent te weigeren. Daardoor werd wellicht niet voldaan aan het criterium 'werk op basis van vrijwillige deelname' wat de gelijkwaardigheid tussen jongeren en politie mogelijk verminderde. Agenten konden immers wel zelf kiezen of zij met de jongeren in gesprek gingen of niet.

Uit de gesprekken met jongeren kwam overigens niet naar voren dat zij het als onprettig hebben ervaren dat de gesprekken op school plaatsvonden, of dat zij het gevoel hadden hier verplicht aan te moeten deelnemen. De geïnterviewde jongeren vertelden dat zij enkele uren van tevoren (in de les ervoor) te horen kregen dat er mensen van de politie en andere organisaties zouden langskomen om te praten over lachgas. Beide jongeren hadden een soort les of voorlichting over lachgas verwacht, in plaats van 'gewoon een gesprek'. Het gesprek was dus anders dan zij hadden verwacht. Eén jongere staat hier neutraal tegenover, de andere vond het positiever dan verwacht: *'Achteraf was het veel leuker en beter dan ik had verwacht.'*

3.3 Criteria waaraan niet is voldaan, maar die wel werden gemist

Van twee criteria komt uit de verkenning naar voren dat organisatoren of deelnemers graag hadden gezien dat de jeugd-verbindingdagen eraan zouden voldoen, maar dat dit niet goed gelukt is: 'het creëren van een gemeenschappelijk uitgangspunt' (criterium 4) en 'het betrekken van jongeren in alle fases' (criterium 9). We gaan daar in deze paragraaf nader op in.

CREËER EEN GEMEENSCHAPPELIJK UITGANGSPUNT WAAR BEIDE PARTIJEN ACHTER KUNNEN STAAN

Uit het interview met de organisatoren blijkt dat het hun bedoeling was aan dit criterium te voldoen door voor het thema lachgas te kiezen. Dit thema sloot weliswaar goed aan op de interesse van jongeren en behoefte van professionals, maar een *thema* dat beide partijen interesseert is niet hetzelfde als een *gedeeld uitgangspunt*. Bij dit criterium gaat het erom dat beide partijen het eens zijn over wat ze met de aanpak willen bereiken: een gezamenlijk doel dus. Het is goed mogelijk dat de deelnemers aan de bijeenkomsten wel een gezamenlijk doel hadden (bijvoorbeeld lachgasgebruik onder jongeren verminderen of kennis delen over lachgas). Jongeren zelf waren bij de verbindingdagen echter niet zodanig betrokken dat zij op de hoogte waren van het doel van de interventie. Het is hierdoor ook niet duidelijk in hoeverre dit doel door jongeren gedeeld werd. Het blijkt in de praktijk dus lastig te zijn om aan dit criterium te voldoen: het vraagt namelijk om een nauwe betrokkenheid van jongeren bij de interventie.

BETREK JONGEREN IN ALLE FASES VAN EEN INTERVENTIE

Bij de verbindingdagen was de betrokkenheid van jongeren beperkt. Zij werden vrijwel uitsluitend bij de interventie betrokken door het bezoek aan de school, dat ongeveer twintig minuten duurde. Deze beperkte betrokkenheid is de voornaamste reden dat agenten vrijwel geen effect zagen op het vertrouwen tussen jongeren en politie.

Enkele agenten noemden het met jongeren praten en van jongeren zelf horen hoe zij met het thema omgaan wel als succesfactor. Een agent stelde als verbeterpunt voor om jongeren bij de gehele verbindingsdag aanwezig te laten zijn: *'Ik had liever gehad dat een aantal jongeren er de hele dag bij was geweest. Ook tijdens de discussie. Ik denk dat we er dan meer van hadden kunnen leren en dan was de verbinding ook beter geweest.'*

De betrokkenheid van jongeren werd dus gemist. Dit kwam ook naar voren uit het interview met de organisatoren. Als jongeren beperkt betrokken zijn bij de interventie, is de verwachting dat de impact van de interventie ook beperkt zal zijn. Bovendien kan ook niet goed aan andere criteria uit de handreiking worden voldaan als jongeren weinig betrokken zijn. Zo zullen jongeren ook minder eigenaarschap voelen voor de interventie, of zal al snel geen sprake zijn van een gezamenlijk doel. Ook beperkt het de gelijkwaardigheid: jongeren worden immers niet gelijkwaardig aan professionals bij de interventie betrokken.

Opgemerkt moet worden dat wel geprobeerd is jongeren bij de bijeenkomst te betrekken: dit was de intentie vanuit de organisatoren. Dat dit desondanks niet goed is gelukt, geeft aan dat jongeren bij een interventie betrekken in de praktijk makkelijker gezegd is dan gedaan.

4. Conclusies

In dit laatste hoofdstuk bespreken we wat het voldoen aan criteria in de jeugd-verbindingsdagen ons leert over wat in de praktijk werkt om het vertrouwen tussen jongeren en politie te vergroten. Voorzichtigheid is geboden bij het doen van uitspraken hierover op basis van deze verkenning, vanwege het kleinschalige karakter van de interventie en de beperkte betrokkenheid van jongeren erbij. Het aantal betrokken politieagenten en jongeren bij de twee onderzochte verbindingsdagen was klein, waardoor ook het aantal bevroegde respondenten klein was. Het gaat hier dan ook nadrukkelijk om een eerste verkenning. Toch kunnen we een aantal conclusies trekken, die we hieronder beschrijven. Daarbij geven we enkele adviezen aan de politieorganisatie en andere partijen die aan het vertrouwen tussen jongeren en politie willen werken. Deze baseren we op de huidige verkenning en op de handreiking van KIS.¹⁷

4.1 Beperkt gericht op verbinding met jongeren

De twee jeugd-verbindingsdagen in september bleken in de praktijk vooral gericht te zijn op verbinding tussen jeugdprofessionals onderling. Dit kwam deels door de opzet van de dagen, deels door omstandigheden zoals jongeren die ondanks toezeggingen toch niet naar de bijeenkomst kwamen en technische problemen waardoor de criteria uit de KIS-handreiking niet gepresenteerd konden worden. Inhoudelijk lag de nadruk vooral op het uitwisselen van informatie over lachgas. Uitleg over de manier van omgaan met jongeren was minimaal en bleef abstract. De punten die werden genoemd, zoals het belang van gelijkwaardigheid in het gesprek, werden niet concreet uitgewerkt of met voorbeelden ondersteund. Er waren ook nauwelijks jongeren aanwezig bij de bijeenkomst en het bezoek aan de school en de gesprekken met jongeren aldaar waren van korte duur. Het daadwerkelijke contact met jongeren was dus beperkt.

We zien dit ook terug in de effecten die agenten ervoeren en de mate waarin de doelen van de verbindingsdagen volgens agenten zijn behaald. Agenten dachten niet of nauwelijks dat de verbindingsdagen hebben bijgedragen aan vertrouwen tussen jongeren en politie, maar ervoeren wél effect in de verbinding met andere professionals. De interventie sloot daarmee wel goed aan op de behoefte van agenten: zij hadden vooraf aangegeven voornamelijk behoefte te hebben aan verbinding met andere professionals en informatie over lachgas.

4.2 Positieve uitwerking op vertrouwen tussen politie en jongeren

De verbindingsdagen zijn bedoeld als startpunt en onderdeel van een breder programma dat onder meer is gericht op de verbinding met jongeren. In de interventie is aan vier van de in totaal 25 criteria voldaan.¹⁸ Daarnaast is aan acht andere criteria gedeeltelijk voldaan.

Jongeren zelf rapporteerden een (kleine) positieve invloed van de gesprekken op hun vertrouwen in de politie; zij gaven aan dat hun vertrouwen in de politie door het gesprek is toegenomen. Voor sommige jongeren werd werken bij de politie hier zelfs aantrekkelijker door. Jongeren waren positief over de gesprekken met agenten en ervoeren de manier waarop zij met hen spraken als (heel) prettig. Zij vonden het goed om in een informele setting met een agent te spreken en gaven aan dat het gesprek 'een andere kant' van de politie liet zien. De gelijkwaardige benadering en het gevoel serieus genomen en gerespecteerd te worden, ervoeren

¹⁷ Noor & Metwally, 2018.

¹⁸ De criteria 'gelijkwaardigheid', 'jongeren serieus nemen en respecteren', en 'ontmoeting in vreedstijd' zijn toegelicht. Ook aan het criterium 'evalueren van de interventie' is voldaan met het uitvoeren van deze verkenning.

de jongeren als positief. Ook vonden zij het prettig om contact te hebben met de politie zonder dat hier een negatieve aanleiding voor was.

Hoewel in de jeugd-verbindingsdagen aan een beperkt aantal criteria is voldaan, geeft onze verkenning de indruk dat het hanteren van de criteria positief kan uitwerken op vertrouwen tussen politie en jongeren.

4.3 Betrokkenheid van jongeren werd gemist

Doordat jongeren beperkt betrokken waren bij de twee jeugd-verbindingsdagen, kon ook aan andere criteria niet voldaan worden, zoals 'het creëren van een gemeenschappelijk uitgangspunt' of 'eigenaarschap onder jongeren'. De aanwezigheid van jongeren bij de bijeenkomst en het contact met jongeren werden door deelnemende agenten gemist, en dat was de voornaamste reden waarom agenten vrijwel geen effect zagen van de interventie op het vertrouwen tussen jongeren en politie. De organisatoren van de jeugd-verbindingsdagen hadden wel de intentie om jongeren bij de bijeenkomst te betrekken. Enkele jongeren hadden ook toegezegd erbij te zijn, maar zijn om onbekende reden toch niet gekomen. Dat het ondanks deze intentie niet goed is gelukt om jongeren bij de interventie te betrekken, geeft aan dat dit in de praktijk niet zo gemakkelijk is, en nadrukkelijker de aandacht behoeft.

Op basis van deze verkenning en de eerder uitgevoerde literatuurstudie, lijkt het aannemelijk dat wanneer er meer aandacht besteed wordt aan en tijd genomen wordt voor de betrokkenheid van jongeren, de impact van de interventie op het vertrouwen tussen jongeren en politie groter zal zijn. Ons advies is dan ook om de betrokkenheid van jongeren een groter onderdeel te maken van de interventie. Daar zijn verschillende vormen voor te bedenken. Neem bijvoorbeeld langer de tijd voor de gesprekken met jongeren of zorg ervoor dat jongeren bij de bijeenkomst aanwezig zijn. Betrek jongeren bij alle fases van de interventie, geef hun bijvoorbeeld een rol in het organiseren van de bijeenkomst. Zo wordt het ook mogelijk een gemeenschappelijk uitgangspunt te hebben en zullen jongeren zich meer eigenaar van de interventie gaan voelen.

Een tweede advies is om meer te investeren in de werving van jongeren en dit onderdeel van de interventie in elk geval niet te onderschatten. Trek hier voldoende tijd voor uit en besteed hier veel aandacht aan: bel jongeren na of stuur hen kort voor de bijeenkomst een WhatsApp-bericht ter herinnering. Hou er ook rekening mee dat jongeren niet altijd komen opdagen, ook al hebben ze dit eerder toegezegd. Dat kun je bijvoorbeeld doen door pas met werving te stoppen als een groot aantal jongeren heeft toegezegd te komen, zodat ook wanneer jongeren afhaken er een substantieel aantal overblijft. Denk ook aan de inzet van sleutelfiguren; mogelijk komen jongeren eerder als ze gevraagd zijn door iemand die zij al vertrouwen.

Daarnaast is het raadzaam te onderzoeken wat het voor jongeren interessant maakt om deel te nemen: hoe kunnen zij er gemotiveerd en enthousiast voor worden? Denk vanuit de belangen van jongeren, in plaats van vanuit wat het de politie oplevert. Stel de vraag: waarom zou een jongere mee willen doen? Wat valt er voor hem of haar te halen? Het kan ook helpen om jongeren van begin af aan bij de interventie te betrekken: zij kunnen dan zelf helpen om deze vragen te beantwoorden. Jongeren zullen zich dan mede-eigenaar voelen van de interventie, met inspraak in wat er gedaan zal worden.

4.4 Gelijkwaardigheid, respect en investering in 'vredestijd' van belang

Met name 'het creëren van gelijkwaardigheid' en 'jongeren serieus nemen en hun mening respecteren' lijken goed te zijn gelukt met deze interventie. Dit werd zowel door jongeren als agenten zo ervaren. Een enkele jongere was hierover iets minder positief, wat de indruk geeft dat het mogelijk per agent verschilt

hoe goed hij of zij hierin slaagt, en sommige agenten hier meer ondersteuning bij nodig hebben. Maar over het algemeen lukte dit tijdens de verbindingdagen goed. Daarnaast is er tijdens de jeugd-verbindingdagen voldaan aan het criterium 'ontmoeting in vrede' : er werden gesprekken gevoerd waarbij politie en jongeren elkaar ontmoetten, zonder dat er een negatieve aanleiding voor was en zonder dat er sprake was van hoog opgelopen gemoederen. Zowel jongeren als agenten ervoeren dit als positief.

De bevindingen uit deze verkenning onderbouwen bovendien het idee dat deze punten inderdaad van belang zijn voor vertrouwen. De ervaren gelijkwaardigheid en het ervaren respect waren belangrijke redenen dat jongeren positief waren over de gesprekken. De zaken die bijdragen aan gelijkwaardigheid laten ook het belang van ontmoeting in 'vredestijd' zien. Wanneer er geen negatieve aanleiding is voor het contact, is het immers ook mogelijk om geen afhankelijkheidsrelatie te hebben, is het dragen van een uniform niet nodig en hoeft er geen ondervraging plaats te vinden.

Ons advies is dan ook om te blijven zorgen voor gelijkwaardige en respectvolle gesprekken met jongeren in 'vredestijd'. De gesprekken met jongeren geven concrete aanwijzingen over manieren waarop agenten op een gelijkwaardige en respectvolle manier het gesprek met hen kunnen voeren. Luister goed naar de jongere, toon oprechte interesse en laat de jongere uitpraten. Hou de toon luchtig, laat het taalgebruik aansluiten op de jongere en ga naast de jongere zitten. Maak van het gesprek geen ondervraging, laat de informatie van twee kanten komen en vertel over de eigen ervaringen. Ga het gesprek niet aan vanuit een afhankelijkheidsrelatie en draag geen uniform.

Dergelijke gesprekken kunnen het vertrouwen in de politie echter pas vergroten als jongeren weten dat ze met een agent spreken. Uit de verkenning blijkt dat de opdracht om het contact met jongeren niet vanuit de politiefunctie aan te gaan niet door alle agenten juist geïnterpreteerd was: zij vertelden aan jongeren niet dat zij bij de politie werken. Het is echter noodzakelijk om dat wel te doen. Pas dan kan het gesprek bijdragen aan vertrouwen in de politie. Dit betekent niet dat het gesprek niet meer vanuit de agent als persoon gevoerd kan worden. Uit de interviews met jongeren blijkt dat het zeker mogelijk is om op een informele en persoonlijke manier te vertellen over het werken bij de politie en dat jongeren het interessant vinden om hierover te horen in een informele setting. Als gesprekken op deze wijze worden gevoerd is de kans het grootst dat ze bijdragen aan vertrouwen van jongeren in de politie.

MANIER VAN OMGAAN MET JONGEREN

Uit de verkenning kwam verder naar voren dat deze omgangswijze voor agenten niet nieuw is. Zij hebben daarnaast ook al hun eigen manieren om met jongeren te communiceren of vinden de beoogde omgangswijze niet altijd passend in politiewerk. Tijdens de verbindingdagen was de toelichting op de gewenste manier van omgaan met jongeren bovendien beperkt. Aannemelijk is dat het gedrag van agenten wel van belang is om het vertrouwen tussen jongeren en politie te verbeteren. Hoewel de meeste jongeren positief waren over de gesprekken, ervoer een enkeling geen volledige gelijkwaardigheid en respect. Dit wekt de indruk dat sommige agenten hier meer in slaagden dan andere. Bovendien hadden alle deelnemende agenten een functie waarin zij specifiek met jeugd te maken hadden. Mogelijk zijn agenten die geen taakaccent jeugd in hun functie hebben minder ervaren in de gelijkwaardige omgang met jongeren en hebben vooral deze agenten behoefte aan meer concrete toelichting hierop.

Ons advies is dan ook om meer aandacht te besteden aan de manier waarop agenten het contact met jongeren kunnen aangaan en hier meer concrete handvatten voor te bieden. Het is van belang dat de gesprekken met de jongeren inderdaad op een gelijkwaardige en respectvolle manier worden gevoerd: dit is een essentiële randvoorwaarde voor een succesvolle aanpak. Hier zijn verschillende werkvormen voor mogelijk. Organiseer bijvoorbeeld vooraf aan de jeugd-verbindingsdag een aparte bijeenkomst met de professionals ter voorbereiding, zodat de manier van omgaan met jongeren uitgebreider kan worden toegelicht en professionals hier alvast mee kunnen oefenen. Denk ook aan werkvormen als intervisie of een workshop waaraan ook jongeren deelnemen. Op die manier zouden agenten uit eerste hand kunnen horen hoe jongeren tegen contact met de politie aankijken, wat ze graag zouden willen en wat hun ervaringen zijn. Dit moeten dan wel jongeren zijn die een dergelijk gesprek goed kunnen voeren.

4.5 Diversiteit en bereiken van jongeren in hun eigen leefomgeving

Diversiteit onder de deelnemers is gedeeltelijk bereikt, maar er is nog ruimte voor verbetering. Zo waren er relatief weinig professionals met een migratieachtergrond en is verbetering mogelijk in de mix van jongeren en professionals. In de praktijk is aan dit criterium niet altijd eenvoudig te voldoen. Men is hiervoor namelijk afhankelijk van de diversiteit binnen de politieorganisatie en van de mate waarin het lukt om potentiële deelnemers te bereiken. Tegelijkertijd lijkt het voor een goed gesprek niet noodzakelijk te zijn om dezelfde achtergrond te delen. Zowel jongeren met dezelfde achtergrond als de agent die met hen sprak, als jongeren met een andere achtergrond dan de agent, waren positief over het gesprek. Meer onderzoek is nodig om deze voorlopige bevinding te bevestigen.

Ook aan het criterium 'jongeren bereiken in hun eigen leefomgeving' is deels voldaan. De meeste jongeren zijn bereikt op hun middelbare school, een locatie in de eigen leefomgeving, maar met als mogelijk nadeel dat de jongeren activiteiten waar zij op school aan deelnemen als een verplichting zien. Hierdoor voelen ze zich mogelijk niet geheel vrij om het gesprek met de agent te weigeren. Mogelijk is dit te ondervangen door in de communicatie met jongeren expliciet aan te geven dat deelname aan de gesprekken niet verplicht is. Tegelijkertijd heeft een school praktische voordelen die bij het benaderen van jongeren in een andere omgeving, zoals op straat, vaak ontbreken. Zo kunnen jongeren via docenten geworven worden en kan op school relatief eenvoudig een rustige setting voor de gesprekken gevonden worden.

Ons advies is om het contact met jongeren op scholen maar ook op andere locaties in de leefomgeving van jongeren te zoeken. Bijvoorbeeld via het jongerenwerk of een buurtcentrum. Deze locaties zijn ook geschikt om het inzicht te vergroten in wat jongeren kan enthousiasmeren om bij interventies betrokken te raken. Denk aan informeel contact: een buurtcentrum binnenlopen en een praatje maken met de aanwezige jongeren. Dat kan ook op andere plekken waar jongeren komen, zoals in een sportschool of op sportvelden.

4.6 Onderscheid noodzakelijke en wenselijke criteria

Op basis van onze verkenning ontstaat de indruk dat het voldoen aan slechts enkele criteria al tot een positief resultaat kan leiden. Dit onderbouwt het idee dat niet aan alle criteria hoeft te worden voldaan om aan het vertrouwen tussen jongeren en politie te werken. Winst kan wel worden behaald door aan meer criteria te voldoen, maar als dat niet gebeurt wordt ook geen averechts effect bereikt. Het is echter goed voorstelbaar dat het niet voldoen aan een criterium als 'jongeren serieus nemen en hun mening respecteren' wel degelijk voor een averechts effect, een afname van het vertrouwen, zou kunnen zorgen. Dit geeft de indruk dat we in de geformuleerde criteria onderscheid kunnen maken tussen noodzakelijke criteria en wenselijke criteria.

Om helder te krijgen welke criteria cruciaal en welke wenselijk maar niet noodzakelijk zijn, is nader onderzoek nodig naar een interventie waarvan doel, doelgroep en aanpak nauwer aansluiten op de criteria uit de checklist.

4.7 Tot slot

De jeugd-verbindingsdagen van de politie-eenheid Amsterdam zijn in potentie een goede start voor het werken aan vertrouwen tussen jongeren en politie. Om deze potentie te benutten is verdere doorontwikkeling wel nodig, en moet er meer focus komen op het contact met jongeren. Hierbij is het belangrijk aandacht te blijven geven aan de belangrijke criteria 'gelijkwaardigheid' (criterium 1), 'serieus nemen en respecteren van jongeren' (criterium 12) en 'ontmoeting in vreedstijd' (criterium 19). Winst lijkt vooral behaald te kunnen worden door een nauwere betrokkenheid van jongeren bij de interventie en een concretere uitleg aan agenten over de manier van omgaan met jongeren. Voor een tastbaar resultaat dienen kleinschalige interventies zoals de jeugd-verbindingsdagen goed ingebed te zijn in een breder programma waarin wordt gewerkt aan contact met jongeren en het creëren van vertrouwen. Als op zichzelf staande aanpak zullen de effecten, zelfs bij een optimale uitvoering, beperkt blijven. Onze verkenning bij de jeugd-verbindingsdagen geeft een eerste indruk van de werking van criteria in de praktijk en de lessen die hieruit getrokken kunnen worden. Hoewel nader onderzoek nodig is, blijft de indruk achter dat het creëren van gelijkwaardige, respectvolle ontmoeting in 'vreedstijd' kan bijdragen aan vertrouwen tussen jongeren en politie.

5. Geraadpleegde literatuur

Broekhuizen, J., Kapel, M. van, Steketee, M. & Roetman, L. (2018). *Vertrouwen in een rechtvaardige behandeling door de politie: een analyse van ISRD-3: een grootschalig onderzoek onder scholieren*. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Kapel, M. van, Noor, S. & Broekhuizen, J. (2018). *Vertrouwen van jongeren in instituties: onderzoek naar het vertrouwen van jongeren in politie, onderwijs en politiek*. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Noor, S. (2016). *Zonder vooroordelen: een inventarisatie van interventies gericht op preventie van etnisch profileren door het verbeteren van de relatie tussen jongeren en politie*. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Noor, S. & Metwally, L. (2018). *Hoe vergroot je het vertrouwen tussen jongeren en de politie? Een handreiking voor het versterken van interventies*. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Colofon

Financier:	ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Auteur:	M. van Kapel Msc
M.m.v.	Drs. A. Hamdi Dr. S. Noor C. Kastelein MSc Politie-eenheid Amsterdam
Ontwerp:	Design Effects
Foto:	123RF
Uitgave:	Kennisplatform Integratie & Samenleving Catharijnesingel 47 3511 GC Utrecht T (030) 789 20 009
ISBN	978-90-5830-926-6

De publicatie kan gedownload worden via de website van het Kennisplatform Integratie & Samenleving: www.kis.nl.

© Kennisplatform Integratie & Samenleving, Utrecht 2019.
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

KENNISPLATFORM INTEGRATIE & SAMENLEVING

Kennisplatform Integratie & Samenleving doet onderzoek, adviseert en biedt praktische tips en instrumenten over vraagstukken rond integratie, migratie en diversiteit. Daarnaast staat het platform open voor vragen, signalen en meningen en formuleert daar naar beste vermogen een antwoord op.

Deze kennisuitwisseling is bedoeld om een fundamentele bijdrage te leveren aan een pluriforme en stabiele samenleving. Wilt u op de hoogte blijven van alle projecten, vragen en antwoorden en andere vormen van kennisuitwisseling? Zie www.kis.nl, meld u aan voor de [nieuwsbrief](#) of volg ons op [Twitter](#) of [LinkedIn](#).

